herpy

DRZEWOŁAZY

Mimic Poison Frog

Ranitomeya imitator

Ranitomeya imitator to mały, aktywny w dzień drzewołaz o długości 16-20 mm z północnego Peru. Każda forma lokalna naśladuje innego trującego płaza z tego samego obszaru, a gatunek ten był pierwszym płazem, u którego wykazano prawdziwą monogamię: para wspólnie opiekuje się potomstwem, a samica karmi każdą kijankę niezapłodnionymi jajami.

Rodzina: Dendrobatidae Dawna nazwa: *Dendrobates imitator; Ranitomeya intermedia*

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**16-20 mm** długość od pyska do kloaki
Długość życia	**5-10 lat**
Aktywność	**Za dnia**
Tryb życia	**Nadrzewny i naziemny**
Środowisko	**Las deszczowy i las górski**
Toksyny skórne na wolności	**Słabe**
Toksyny skórne w niewoli	**Brak** Zwierzęta z hodowli. Osobniki odłowione na wolności mogą przez długi czas zachować toksyny
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**45 × 45 × 45 cm** D × S × W dla 2 dorosłych osobników
Temperatura w dzień	**21-26 °C**
Temperatura w nocy	**18-22 °C**
Wilgotność	**70-100%**
Woda	**Miska z wodą** głębokość 1-2 cm
UVB	**Opcjonalne**
Pokarm	**Małe bezkręgowce (skoczogonki, muszki owocowe)**
Utrzymanie	**W parach**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Rozwój	**Kijanki noszone do wody**
Miejsce składania jaj	**Na ziemi**
Dojrzałość płciowa	**5-8 miesięcy**
Liczba jaj w zniesieniu	**1-8**
Czas do wyklucia	**7-16 dni**
Okres larwalny	**60-80 dni** od wyklucia do metamorfozy
Pokarm larw	**Gotowa karma i niezapłodnione jaja samicy**
Opieka nad potomstwem	**Pilnuje jaj, nosi kijanki i karmi kijanki jajami**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Ranitomeya imitator to smukły, mały drzewołaz. Dorosłe osobniki mierzą około 16-20 mm od pyska do kloaki. Duże samice osiągają 18-19 mm, a samce są nieco mniejsze, jednak dokładne wymiary naukowe nie zostały udokumentowane. Samice są wyraźnie szersze od samców, zwłaszcza gdy noszą jaja.

Gatunek słynie ze swoich form lokalnych. Znane są cztery główne typy, z których każdy przypomina inny gatunek z rodzaju *Ranitomeya* żyjący w tym samym miejscu: forma paskowana oraz cętkowana, przeważnie niebieskozielona forma górska, obie przypominające *R. variabilis*, forma pręgowana, przypominająca *R. summersi*, oraz forma varadero, przypominająca *R. fantastica*. Zjawisko to nazywa się mimikrą müllerowską: trujące gatunki o takich samych barwach ostrzegawczych chronią się nawzajem, ponieważ drapieżniki muszą nauczyć się rozpoznawać tylko jeden wzór. Tam, gdzie formy się spotykają, występują strefy przejściowe, a zwierzęta wolą partnera należącego do własnej formy.

Gatunek został opisany przez Rainera Schultego w 1986 roku jako *Dendrobates imitator*, a później przeniesiony do rodzaju *Ranitomeya*. Stał się cenionym obiektem badań, ponieważ jako pierwszy płaz okazał się genetycznie monogamiczny: samiec i samica trzymają się razem przez wiele miesięcy, bronią wspólnego terytorium i dzielą się opieką nad potomstwem.

Toksyczność skóry: Drzewołazy nie wytwarzają same swojej trucizny. Dzikie *R. imitator* mają w skórze alkaloidy, m.in. pumiliotoksynę B, które pochodzą z pożywienia, prawdopodobnie z drobnych stawonogów, takich jak mrówki i roztocza. Toksyczność jest niewielka w porównaniu z dużymi drzewołazami. Osobniki z hodowli, karmione muszkami owocowymi i skoczogonkami, nie mają trucizny lub mają jej bardzo mało, natomiast osobniki odłowione z natury mogą ją zachować przez długi czas. Toksyczność skóry uważa się więc za łagodną. Nie bierz żab do ręki, myj ręce po pracy w terrarium i nie dotykaj potem oczu ani ust.

Temperament jest żywy i śmiały. Samce nawołują krótkim, brzęczącym trylem i często siedzą na widoku na liściach i gałęziach.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Występowanie i środowisko

Ranitomeya imitator występuje wyłącznie w północno-środkowym Peru, na wschód od Andów. Forma paskowana jest najbardziej rozpowszechniona i żyje na nizinach wzdłuż dolnej części zlewni rzeki Huallaga. Forma cętkowana zamieszkuje wyżej położone tereny, gdzie żyje razem z cętkowaną formą górską *R. variabilis*, a forma pręgowana żyje na obszarze, na którym występuje *R. summersi*. Między formami leżą wąskie strefy przejściowe, które badacze wykorzystali do badania, jak powstają wzory barwne i jak pozostają od siebie oddzielone.

Gatunek ma status najmniejszej troski (LC). Znanymi zagrożeniami są wylesianie pod uprawy rolne oraz nielegalne odłowy na potrzeby handlu zwierzętami.

> **Naturalny zasięg:** Peru.

ŚRODOWISKO

Ranitomeya imitator żyje w wilgotnym lesie tropikalnym, gdzie przebywa w niskiej roślinności nad dnem lasu. Jaja składane są w ukryciu blisko ziemi, natomiast kijanki dorastają w małych zbiornikach wody w roślinach. Gatunek korzysta zwłaszcza z kątów liści *Heliconia*, w których zbiorniczki mieszczą średnio tylko około 24 ml wody. Tak mała ilość wody nie zawiera prawie żadnego pożywienia i właśnie dlatego samica musi karmić kijanki jajami. Forma pręgowana żyje w suchszym klimacie niż pozostałe i występuje głównie na *Dieffenbachia* i *Heliconia*.

Klimat na obszarze występowania jest ciepły i wyrównany: średnia roczna temperatura wynosi około 25 °C, ze średnią ok. 21 °C w najzimniejszym miesiącu i ok. 29 °C w najcieplejszym. Wysokość nad poziomem morza i wilgotność powietrza w naturze nie zostały udokumentowane.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja Czytaj więcej: Odchów kijanek

Hodowla

TERRARIUM

Para *R. imitator* potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 45 × 45 × 45 cm. Żaby chętnie się wspinają, więc wykorzystują wysokość.

Urządź terrarium z warstwą drenażową, podłożem dobrze utrzymującym wilgoć i grubą warstwą suchych liści. Wyłóż tylną i boczne ściany korkiem i gęsto obsadź je pnączami, takimi jak *Ficus pumila* i epipremnum, a także małymi bromeliami, które gromadzą wodę w kątach liści. Ułóż pojemniki po filmach fotograficznych lub podobne małe pojemniki pod kątem 35-45

stopni, tak aby na ich dnie stało trochę wody; para wykorzystuje je do składania jaj i odkładania kijanek. Skoczogonki i małe równonogi w podłożu sprzątają terrarium i są jednocześnie przekąską dla żab.

Trzymaj w terrarium tylko jedną parę. W grupie dojrzałe płciowo samice mogą zjadać sobie nawzajem jaja i stawać się wobec siebie agresywne. Nigdy nie łącz różnych form ani gatunków, aby uniknąć krzyżówek.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

TEMPERATURA

Utrzymuj w terrarium 21-26 °C w dzień i 18-22 °C w nocy. Gatunek czuje się najlepiej w około 21-24 °C. Temperatura nie może przez dłuższy czas przekraczać 27 °C, a powyżej 29 °C jest niebezpiecznie: ciepło jest groźniejsze niż chłód.

Dodatkowe ogrzewanie rzadko jest potrzebne w ogrzewanym pokoju; oświetlenie dla roślin często wystarcza. Nigdy nie stawiaj terrarium w bezpośrednim słońcu, ponieważ za szybą szybko robi się śmiertelnie gorąco. Mierz temperaturę termometrem cyfrowym zarówno na dole, jak i na górze. Nie udokumentowano u tego gatunku chłodniejszego okresu spoczynku.

WILGOTNOŚĆ I ZRASZANIE

Wilgotność powietrza powinna wynosić 70-100 %. Celuj w prawie 100 % rano i wieczorem oraz 70-75 % w środku dnia, aby terrarium mogło trochę przeschnąć między zraszaniami. Gatunek znosi spadek do 50 % tylko krótkotrwale i tylko wtedy, gdy ma dostęp do wody. Niska wilgotność bez dostępu do wody może szybko okazać się śmiertelna.

Zraszaj codziennie wodą z odwróconej osmozy lub deszczówką. System zraszający może np. pracować trzy razy dziennie po dwie minuty, podzielone na krótkie, dziesięciosekundowe serie z równie długimi przerwami. Zadbaj o niewielką wymianę powietrza, aby nie było zastoju, który sprzyja pleśni.

WODA I JAKOŚĆ WODY

Wystarczy płytka miska z wodą lub bromelia z wodą w kątach liści. Woda nie może być głębsza, niż pozwala na to, by najmniejsza żaba mogła w niej siedzieć z głową i górną częścią ciała nad powierzchnią, bo gatunek słabo pływa. Odpowiedni poziom to 1-2 cm. Wymieniaj wodę, gdy stanie się mętna, i używaj wody z odwróconej osmozy, deszczówki lub odchlorowanej wody z kranu. Płazy wchłaniają substancje przez skórę, więc nigdy nie używaj w terrarium mydła ani środków czyszczących; zamiast tego płucz ciepłą wodą.

Kijanki odchowywane bez rodziców trzyma się pojedynczo. Dobrze sprawdzają się małe plastikowe pojemniki o wymiarach 10 × 10 × 10 cm z wodą z odwróconej osmozy, kilkoma liśćmi dębu i łodyżką rogatka, a dwie trzecie wody wymienia się co dwa-trzy dni.

OŚWIETLENIE I UVB

R. imitator jest aktywna w dzień i żyje w cieniu pod koronami drzew. Oświetlenie służy przede wszystkim roślinom. Zapewnij oświetlenie LED przez 12-14 godzin dziennie, np. od 8 do 20. Nie udokumentowano, aby gatunek potrzebował UVB, i zwykle trzyma się go bez niego. Jeśli mimo to wybierzesz słabe źródło UVB, zapewnij dużo cienia, aby żaby mogły same wybierać. W nocy musi być ciemno.

Czytaj więcej: Światło i UVB

ŻYWIENIE

Podstawą diety są drobne stawonogi: nielotne muszki owocowe (*Drosophila melanogaster*), skoczogonki i małe równonogi. Duże dorosłe osobniki mogą też jeść większą *D. hydei*. Dorosłe karmi się co drugi dzień taką ilością, by została zjedzona do następnego karmienia. Młode muszą dostawać jedzenie codziennie.

Oprószaj wszystkie owady karmowe preparatem witaminowo-mineralnym. Dobrze sprawdza się proszek mineralny z D3 w połączeniu z multiwitaminą. Przedawkowanie niektórych witamin może szkodzić, więc stosuj się do zaleceń producenta. Załóż hodowle karmowe, zanim żaby się wprowadzą: gatunek jest tak mały, że jest całkowicie zależny od stałych dostaw muszek owocowych i skoczogonków.

Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

R. imitator jest śmiała i aktywna w dzień i często widać ją na widoku w terrarium. Samiec nawołuje ze stałych miejsc, a obie płcie bronią terytorium pary przed osobnikami tego samego gatunku. W niewoli dwa osobniki tej samej płci mogą zacząć walczyć, a to, co może wyglądać na kopulację, często jest walką dwóch samców lub dwóch samic, ponieważ drzewołazy nie mają właściwego ampleksusu.

Para trzyma się razem przez długi czas, więc rozdzielanie dobrze dobranej pary nie jest wskazane. Żab nie należy brać do ręki. Ich skóra jest cienka i delikatna, a resztki mydła, kremu i olejków z rąk mogą im zaszkodzić. Jeśli trzeba przenieść żabę, zwab ją do przezroczystego pojemnika. Obserwuj osobniki, które stale się ukrywają, chudną lub są przeganiane, i przenieś je w porę.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Płcie są do siebie podobne, ale dorosłe samice są wyraźnie szersze od samców i tylko samiec nawołuje. Płci młodych nie da się określić. Zwierzęta osiągają dojrzałość płciową w wieku 5-8 miesięcy; dane naukowe dotyczące wieku dojrzałości płciowej nie zostały udokumentowane. Najpewniejszym sposobem na uzyskanie pary jest kupno kilku młodych i pozwolenie im, by same się dobrały.

GODY I KOPULACJA

R. imitator uważana jest za jednego z najłatwiejszych w rozmnażaniu drzewołazów. Samiec nawołuje, zbliżając się do samicy. Jeśli samica jest zainteresowana, podąża za nim do ukrytego miejsca składania jaj, często w bromelii lub pojemniku po filmie, gdzie dochodzi do kopulacji. Para trzyma się razem przez długi czas i rozmnaża się raz po raz, dopóki warunki są dobre.

Zapewnij parze kilka pojemników po filmach i bromelii do wyboru i zostaw ją w spokoju. Wystarczy stabilna temperatura, wysoka wilgotność powietrza i obfite karmienie; nie udokumentowano w niewoli żadnego szczególnego bodźca wyzwalającego, takiego jak pora deszczowa.

JAJA I KIJANKI

Samica składa jednorazowo 1-8 jaj, w naturze najczęściej 1-4, na liściu lub gładkiej powierzchni poza wodą. Samiec utrzymuje jaja w wilgoci i ich pilnuje.

Gdy jaja są gotowe do wyklucia, samiec uwalnia kijanki z osłonek jajowych. Kijanki wchodzą mu na grzbiet, a on przenosi je pojedynczo, każdą do osobnego małego zbiorniczka wody. Następnie co kilka dni kontroluje zbiorniczki. Gdy kijanka jest głodna, przywołuje samicę, a ona składa do wody niezapłodnione jajo pokarmowe. W naturze dzieje się to średnio co 7 dni przez cały okres rozwoju. Bez jaj pokarmowych kijanki w małych zbiorniczkach głodują.

W terrarium możesz pozwolić parze samodzielnie opiekować się potomstwem; kijanki, które zostają przy rodzicach, wyrastają większe od tych, które zostały odebrane. Jeśli odbierzesz kijanki, trzymaj je pojedynczo w małych pojemnikach i karm drobnym pokarmem dla kijanek lub pokruszonym pokarmem suchym dla ryb akwariowych i glonami.

METAMORFOZA

Wyklucie następuje po 7-16 dniach. Czas do wyklucia zależy od tego, czy samiec pomaga: zwykle uwalnia kijanki po 7-14 dniach, natomiast jaja bez opieki rodziców wykluwają się same po około 16 dniach w 24 °C.

Od wyklucia do metamorfozy mija 60-80 dni, przy stałej temperaturze 24 °C około 67 dni. Gdy pojawiają się przednie kończyny, kijanka przestaje jeść. Połóż kawałek korka na powierzchni wody, aby mogła na niego wyjść, i przenieś ją do pojemnika z dużą częścią lądową, gdy ogon będzie już prawie wchłonięty.

ODCHÓW MŁODYCH

Świeżo przeobrażone żabki są bardzo małe. Trzymaj je w małym, wilgotnym pojemniku do odchowu z suchymi liśćmi, korkiem i płytką miską z wodą. Karm codziennie skoczogonkami i najmniejszymi muszkami owocowymi i lekko oprószaj pokarm witaminami i minerałami. Młode są gotowe do sprzedaży, gdy mają 2-3 miesiące i około 13 mm długości.

Młode mogą przebywać razem w małej grupie osobników podobnej wielkości. Gdy zbliżają się do dojrzałości płciowej w wieku 5-8 miesięcy, obserwuj je pod kątem agresji i rozdziel je na pary.

Zdrowie i częste błędy

R. imitator jest odporna, gdy temperatura i wilgotność są właściwe, a większość problemów wynika z warunków utrzymania:

- Temperatura powyżej ok. 27 °C, np. od słońca padającego przez okno, powoduje stres, brak apetytu, a w najgorszym razie śmierć.
- Zbyt suche albo zbyt mokre i niewietrzone terrarium prowadzi do przesuszenia zwierząt lub do infekcji skóry i pleśni.
- Owady karmowe bez suplementacji witaminowo-mineralnej prowadzą do osłabienia kości, zwłaszcza u samic składających wiele jaj.
- Chuda żaba bez zaokrąglonego brzucha może być skutkiem zbyt małej ilości pokarmu lub zbyt dużych owadów, pasożytów albo konkurencji. Sprawdź, czy wszystkie zwierzęta dostają jedzenie.
- Walki między osobnikami tej samej płci oraz samice zjadające sobie nawzajem jaja. Trzymaj w terrarium tylko jedną parę.

Zdrowa żaba ma nieuszkodzoną skórę bez ran ani zaczerwienionych, watowatych miejsc, zwłaszcza wokół kloaki i po wewnętrznej stronie tylnych kończyn. Szybko zgłoś się do weterynarza znającego się na płazach i odizoluj zwierzę, jeśli przestanie jeść, stanie się ospałe albo pojawią się u niego rany lub obrzęki.

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.